

HEMŞİRELİK VE EBELİK ÖĞRENCİLERİNDE AĞRI KORKUSU: KESİTSEL BİR ÇALIŞMA

Aysun ÖZDEMİR*

Öğr. Gör. Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Cerrahi Hastalıklar Hemşireliği
Anabilim Dalı, aysungolluce@gmail.com, Gaziantep/ Türkiye, 0000 0003 2746 0966

Şükriye İlkay GÜNER

Prof. Dr. Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Cerrahi Hastalıklar Hemşireliği
Anabilim Dalı, ilkay.guner@hotmail.com, 0000 0003 2697 245X

Özet

Bu çalışma sağlık bilimleri fakültesinde öğrenim gören ebelik ve hemşirelik bölümü öğrencilerinin ağrı korkularını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Kesitsel tipteki araştırmanın evrenini bir devlet üniversitesinin sağlık bilimleri fakültesinde 2020-2021 eğitim öğretim yılı içerisinde aktif eğitimine devam eden 1430 öğrenci oluşturmuştur. Güç analizi ile örneklem büyüklüğü 633 olarak hesaplanmış ve örneklem seçiminde tabakalı örneklem yöntemi kullanılmıştır. Araştırma verileri Kasım 2020-Şubat 2021 tarihleri arasında toplanmış, veri toplama aracı olarak "Kişisel Bilgi Formu" ve "Ağrı Korkusu Ölçeği-III" formları kullanılmıştır. Veriler SPSS 23.0 istatistik paket programında değerlendirilmiştir. Verilerin analizinde yüzde, frekans, ortalama, standart sapma, bağımsız gruplarda t-testi ve korelasyon testleri kullanılmıştır. Katılımcıların yaş ortalamaları 20.7 ± 1.54 'dir ve %73,9 hemşirelik, %26,1 ebelik bölümündendir. Öğrencilerin ölçek alt boyutları toplam puan ortalamaları; şiddetli ağrı korkusu $31,46\pm 8,25$, hafif ağrı korkusu $23,89\pm 6,68$, tıbbi ağrı korkusu $26,18\pm 7,69$ ve ölçek toplam puan ortalamaları $81,52\pm 20,03$ olarak bulunmuştur. Yaş ile toplam puan arasında negatif yönde yüksek ilişki, hafif ağrı korkusu ile negatif yönde zayıf ilişki bulunmuştur. Cinsiyet ile bütün alt boyutlar ve toplam puan arasında negatif yönde zayıf ilişki bulunmuştur ($p<0.05$). Öğrencilerin ağrı korkusu düzeylerinin orta seviyede olduğu, cinsiyetle ve yaşla arasında negatif yönde bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Ağrı korkusunun azaltılması için ağrıya yönelik eğitimlerin kapsamlı gruplarda verilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ağrı; Korku; Kaygı; Öğrenciler.

FEAR OF PAIN IN NURSING AND MIDWIFERY STUDENTS: A CROSS-SECTIONAL STUDY

Abstract

This study was conducted to determine the pain fears of midwifery and nursing students who studying at the faculty of health sciences. The population of the cross-sectional study consisted of 1430 students who continued their active education at the faculty of health sciences of a state university in the 2020-2021 academic year. With power analysis, the sample size was calculated as 633 and the stratified sampling method was used in sample selection. Research data was collected between November 2020 and February 2021, and "Personal Information Form" and "Fear of Pain Scale-III" forms were used as data collection tools. The data were evaluated in the SPSS 23.0 statistical package program. Percentage, frequency, mean, standard deviation, independent groups t-test and correlation tests were used in the analysis of the data. The average age of the participants was 20.7 ± 1.54 and 73.9% were from the nursing department and 26.1% were from the midwifery departmen. The total score averages of the scale sub-dimensions of the students; the fear of severe pain was 31.46 ± 8.25 , the fear of mild pain was 23.89 ± 6.68 , the fear of medical pain was 26.18 ± 7.69 , and the mean total score of the scale was 81.52 ± 20.03 . A high negative relationship was found between age and total score, and a weak negative relationship was found with fear of mild pain. A weak negative relationship was found between gender and all subscales and the total score. It was determined that the students' fear of pain levels were at a medium level and there was a negative relationship between gender and age. In order to reduce the fear of pain, it is recommended that pain-related training be given in comprehensive groups.

Key Words: Pain; Fear; Anxiety; Students.

*Sorumlu Yazar

1. GİRİŞ

Ağrı, bireyin psikososyal, duygusal ve fiziksel fonksiyonlarını etkileyen, bireye özel bir deneyimdir. İnsanın olduğu her zaman var olmaya devam etmiştir ve edecektir (1). Bir doku veya sinir hasarı, travma veya cerrahi ile meydana gelebileceği gibi herhangi bir hasar ya da travma olmaksızın da ortaya çıkabilmektedir. Ağrı hissini oluşmasında; bireyin daha önceki ağrı deneyimleri, baş etme mekanizmaları, komorbidite, yaş, cinsiyet ve ağrıya neden olan mekanizma gibi birçok faktör etkili olmaktadır (2, 3). Bireye ait bu özellikler ve kültürel yapısı, ağrıyı kontrol altına almak için yaptığı uygulamaları, hekime başvurma zamanını, ağrıya dayanabilme süresini etkilediği gibi aynı zamanda bireyin ağrıya karşı korku geliştirmesini de etkiler (3).

Korku; olası bir tehdit varlığında, buna karşı geliştirilen bir alarm tepkisini ifade eder (4). Türk Dil Kurumu ağrıyı; “bir tehlike veya tehlike düşüncesine karşı duyulan kaygı, üzüntü” olarak tanımlamaktadır (5). Ağrı ile korku/kaygı arasında bir bağlantı olduğu ifade etmek için “algophobia-alfofobi” ifadesi kullanılmaktadır. Alfofobi, kısaca ağrı korkusu şeklinde ifade edilebilmektedir. Ağrı yaşamaktan aşırı derecede korkma, ağrı veya ağrıya neden olabilecek herhangi bir şeye karşı aşırı korku anlamına gelmektedir (6). Ağrı korkusunun oluşmasında da bireysel özellikler etkilidir. Tekrarlayan, kontrol altına alınmayan ve kronik hâl alan ağrı deneyimleri, bireyin ağrı korkusu geliştirmesine neden olmaktadır (1-3,6). Ağrının artışı korkuyu, korkunun varlığı ise ağrı artışını tetikleyebilmektedir. Bu durum ağrı ile korkunun birbirinden ayrılmaz bir fenomen olmasına neden olmaktadır (6,7).

Ameliyat olacak hastaların, ameliyattan önce önemli seviyelerde ağrı korkusu yaşadıkları belirlenmiştir. Ameliyat türleri farklı olsa da hastaların ağrı yaşamaktan korktukları görülmüştür (8-10). Ağrı korkusu, daha önce bir ağrı yaşanması ile ortaya çıkabildiği gibi ağrıya neden olan durumlar yaşamadan da ortaya çıkabilmektedir. Cerrahi işlem geçirecek hastalar ve ailelerinde ameliyat öncesi dönemde, ameliyat sonrası yaşanacak olan ağrı nedeniyle korku ve kaygı görülebilmektedir (10-13). Ağrı varlığı ve hastalarda buna bağlı gelişen ağrı korkusu; hasatların derin solunum egzersizlerin, öksürmeden ve mobilizasyondan kaçınmasına neden olmaktadır (2,8,14,15).

İnsanlarda ağrı korkusunun gelişmesinde, cinsiyetin, hormonların, bilişsel ve sosyal faktörlerin etkili olduğu belirtilmektedir. Ağrı korkusu, ağrıya karşı duyarlılığın artması ve ağrı eşiği seviyesinin azalması ile de ilgili olabilmektedir (4). Ağrı korkusu, oluşabilecek ağrıya yönelik korkulu duygusal tepkilerin geliştirildiği, ağrıyı bir felaket gibi değerlendirme ile ilgili, bireye zarar veren olumsuz inançlarla karakterizedir (16). Literatürde, ağrı korkusu ile ağrı yoğunluğu arasında ilişki olduğunu gösteren çalışmalar yer almaktadır (10,12,13). Ancak sağlıklı bireylerde ağrı korkusunun varlığını değerlendiren yeteri kadar çalışma bulunamamıştır.

Hemşireler ve ebeler ağrı yaşayan veya ağrı korkusu yaşayan hastalarla en yakından ilgilenen sağlık ekibi üyeleridir. Eğitimleri boyunca, uygulamalarında ağrı çeken insanlara tanık olarak çözüm bulmaya çalışmaktadırlar. Kronik hastalıklarda, cerrahi işlemler sonrasında, akut yaralanmalarda ve doğum sırasında meydana gelen ağrıların değerlendirilmesi ve yönetiminde önemli rolleri bulunmaktadır. Hastalara müdahale ederken kendi yaşadıkları ağrı deneyimleri hastalara yaklaşımlarını etkileyebilirken, hastalarda gördükleri ağrı deneyimleri de hemşire ve ebelerde ağrı korkusu gelişmesine neden olabilir. Geleceğin hemşire ve ebelerinin de mesleğe başlamadan önce ağrıya karşı korku geliştirmiş olmaları mümkündür. Bu çalışma ile geleceğin hemşire ve ebelerinin ağrı korkusu yaşama durumlarının belirlenmesi hedeflenmektedir.

2. GEREÇ VE YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışma, Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören hemşirelik ve ebelik bölümü öğrencilerinin ağrı korkusu yaşama durumlarının belirlenmesi amacı ile planlanmıştır.

Araştırma Soruları

1. Katılımcıların tanımlayıcı özellikleri ile ağrı korkuları arasında nasıl bir ilişki vardır?
2. Katılımcıların ağrı deneyimleriyle ilgili özellikleri ile ağrı korkuları arasında nasıl bir ilişki vardır?

2.2. Araştırmanın Türü

Araştırma tanımlayıcı niteliktedir.

2.3. Araştırmanın Yapıldığı Yer

Araştırma Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde yapılmıştır.

2.4. Araştırmanın Evreni ve Örneklem Seçimi

Araştırmanın evrenini 2020-2021 eğitim öğretim yılı içerisinde aktif eğitimine devam eden 1057 hemşirelik bölümü ve 373 ebellek bölümü öğrencileri oluşturmuştur. Güç analizi ile 0.99 güven aralığı, 0.01 hata payı ve 0.2 etki düzeyi ile örneklem büyüklüğü 633 olarak hesaplanmıştır (6,7). Örneklem seçiminde tabaklı örneklem yöntemi ile hemşirelik ve ebellek bölümleri birer tabaka olarak alınmıştır. Tabakalara alınması gereken öğrenci sayısının hemşirelik için 468 ve ebellek için 165 olarak belirlenmiştir. Katılımcılar gönüllülük esasına bağlı olarak çalışmaya dahil edilmişlerdir.

Dahil edilme kriterleri:

- Hemşirelik bölümüne aktif devam etmek.
- Ebellek bölümüne aktif devam etmek.
- Çalışmaya katılmaya gönüllü olmak.
- 18 yaşından büyük olmak.

Dahil edilmeme kriterleri:

- Hemşirelik bölümünde kayıt dondurmuş olmak veya derslere devam etmemek
- Ebellek bölümünde kayıt dondurmuş olmak veya derslere devam etmemek
- Çalışmaya katılmaya gönüllü olmamak
- 18 yaşından küçük olmak

Araştırmadan çıkarılma kriterleri:

- Araştırma formlarını uygun doldurmamak
- Çalışma esnasından benzer başka bir çalışmada katılımcı olmak.

2.5. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri “Öğrenci Tanıtım Formu” ve “Ağrı Korkusu Ölçeği-III” ile toplanacaktır.

Öğrenci Tanıtım Formu; yaş, cinsiyet, okuduğu bölüm, sınıfı, kendisinin ve ailesinin sağlık durumu ile ilgili 8 sorudan oluşmaktadır.

Ağrı Korkusu Ölçeği-III; McNeil ve Rainwater tarafından 1998 yılında geliştirilmiştir. 2018 yılında Ünver ve Turan tarafından Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Ölçek ağrıya yönelik yaşanan korku ve/veya anksiyetenin ölçülebilmesi amacıyla geliştirilen 30 maddelik 5’li likert tipi bir ölçektir. Katılımcılar ölçekte listelenen maddelere ilişkin yaşadıkları ağrı deneyimlerine göre duydukları korkunun şiddetini en iyi tanımlayan seçeneği işaretlemektedir. Eğer bu maddelerde belirtilen ağrıyı hiç yaşamadıysa, yaşadığını varsayarak ne şiddette korku yaşamış olacağını işaretlemektedir. Ölçek 3 alt boyuttan oluşmakta ve her boyutta 10 madde yer almaktadır. Ters ifadesi olmayan ölçeğin puan değerlendirilmesinde, maddeler 1’den 5’e kadar değişen likert tipi puanlama (1-asla, 2-biraz, 3-oldukça, 4-çok, 5-aşırı) ile derecelendirilmektedir. 1-korkunun asla duyulmamasını, 5-korkunun aşırı duyulmasını ifade etmektedir. Toplamda alınabilecek en düşük

puan 30, en yüksek puan 150'dir. Alt boyutlar için alınabilecek en düşük puan 10, en yüksek puan 50'dir. Ölçekte bireyin aldığı puanın yüksek olması, ağrı korkusunun da yüksek olduğunu göstermektedir.

Ünver ve Turhan'dan ölçeğin bu çalışmada kullanabilmesi için izin alınmıştır. Ölçek toplam Cronbach alpha kat sayısı 0.90 ve alt boyut Cronbach alpha kat sayıları ise 0.80-0.87 arasında değişmektedir. Bu çalışmada tüm örneklem ölçek toplam Cronbach alpha kat sayısı 0.92, alt boyut Cronbach alpha kat sayıları ise 0.80-0.87 arasında değişmektedir.

2.6. Araştırmanın Uygulanması

Araştırmaya başlamadan önce Üniversitesi'nin Sağlık Bilimleri Fakültesi'nden ve Üniversite Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan izinler alınmıştır. Öğrencilere araştırmaya katılıp katılmamanın gönüllü olduğu, araştırmanın amacı ve araştırma verilerinin sadece araştırma kapsamında kullanılacağı anlatılmıştır. Anket doldurma süresinin 20-25 dakika arasında süreceği belirtilmiştir.

Uygulama öncesinde 10 öğrenciye pilot uygulama yapılarak soru formlarının açık, anlaşılır ve amacına uygun olup olmadığı değerlendirilmiştir. Ön çalışmaya alınan 10 öğrenci araştırma kapsamı dışında tutulmuştur.

2.7. Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen nicel verilerin SPSS (Statistical Package for Social Sciences) 23 paket programında analiz edilmesi edilmiştir. Bireysel özelliklerin analizinde tanımlayıcı (yüzdeler, aritmetik ortalama, standart sapma, min - max değerleri) testler, ölçek puanlarının normal dağılımı durumu Kolmogorov-Smirnov testi, iç tutarlılık analizi (Cronbach alpha), normal dağılım gösteren verilerde bağımsız gruplarda t testi, One-Way ANOVA; normal dağılım göstermeyen verilerde ise Mann Whitney U ve Kruskal Wall testi kullanıldı. Gruplar arasındaki farkın belirlenmesinde Post Hoc Multiple Comparison testlerinin kullanıldı.

3. BULGULAR

Katılımcıların yaş ortalaması 20.7 ± 1.54 , %73.9' u hemşirelik bölümü öğrencileri, %82.1'i kadındır. Çalışmaya katılanların %95.3'ünün bir hastalığının olmadığı, %83.4'ünün daha önce ameliyat olmadığı, %56.2'sinin ailesinde kronik hastalık öyküsünün olmadığı ve %56.9'unun ailesinde ameliyat olan birey olmadığı belirlenmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Katılımcıların Tanımlayıcı Özellikleri Ve Ağrı Deneyimlerine Ait Bilgiler

Değişken	Hemşirelik			Ebelik			Toplam		
	Ortalama \pm SS	Min.	Max	Ortalama \pm SS	Min	Max	Ortalama \pm SS	Min	Max
Yaş	20.7 \pm 1.44	18	30	20.6 \pm 1.79	18	30	20.7 \pm 1.54	18	30
	Hemşirelik	n	%	Ebelik	n	%		n	%
Cinsiyet	Kadın	335	75.9	Kadın	165	100	Kadın	520	82.1
	Erkek	113	24.1	Erkek	0	0	Erkek	113	17.9
Sınıf	1. Sınıf	67	14.3	1. Sınıf	61	37.0	1. Sınıf	128	20.2
	2. Sınıf	168	35.9	2. Sınıf	38	23.0	2. Sınıf	206	32.5
	3. Sınıf	137	29.3	3. Sınıf	33	20.0	3. Sınıf	170	26.9
	4. Sınıf	96	20.5	4. Sınıf	33	20.0	4. Sınıf	129	20.4
	Toplam	468	73.9	Toplam	165	26.1	Toplam	633	100
Bir hastalığa sahip olma durumu	Evet	20	4.3	Evet	10	6.1	Evet	30	4.7
	Hayır	448	95.7	Hayır	155	93.9	Hayır	603	95.3
Daha önce ameliyat olma durumu	Evet	68	14.5	Evet	37	22.4	Evet	103	16.6
	Hayır	400	85.5	Hayır	128	77.6	Hayır	528	83.4
	Evet	212	45.3	Evet	65	39.4	Evet	277	43.8

Ailede kronik hastalık olma durumu	Hayır	256	54.7	Hayır	100	60.6	Hayır	356	56.2
Daha önce ailede ameliyat olmuş birey olma durumu	Evet	203	43.4	Evet	70	42.4	Evet	273	43.1
	Hayır	265	56.6	Hayır	95	57.6	Hayır	360	56.9

Katılımcıların şiddetli ağrı alt boyutu puan ortalamaları $31,46 \pm 8,25$, hafif ağrı alt boyutu puan ortalamaları $23,89 \pm 6,68$, tıbbi ağrı alt boyutu puan ortalamaları $26,18 \pm 7,69$ ve ölçek toplam puan ortalaması $81,52 \pm 20,03$ olarak bulunmuştur (Tablo 2).

Tablo 2. Katılımcıların Ağrı Korkusu III Ölçeği Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması (n=633)

Ölçek alt boyutları	Hemşirelik	Ebelik	Toplam	İstatistik		
	Ort.±SS (Min.-Max.=10-50)	Ort.±SS (10-50)	Ort.±SS (10-50)	t*	df	p*
Şiddetli ağrı alt boyutu (Min.-Max.=10-50)	30,58±7,82 (10-50)	31,19±8,18 (10-50)	31,46±8,25 (10-50)	-0,849	631	.396
Hafif ağrı alt boyutu (Min.-Max.=10-50)	23,35±6,58 (10-44)	23,11±5,99 (10-38)	23,89±6,68 (10-44)	.407	631	.684
Tıbbi ağrı alt boyutu (Min.-Max.=10-50)	25,64±7,34 (10-50)	25,81±7,45 (10-50)	26,18±7,69 (10-50)	-0,265	631	.791
Ölçek toplam puanı (Min.-Max.=30-150)	79,57±19,17 (30-142)	80,12±18,74 (32-131)	81,52±20,03 (30-142)	-0,318	631	.751

Ölçeğin toplam puan ve alt boyut puan ortalamaları bölümler için ayrı ayrı ve toplam örneklem grubu için değerlendirilmiştir. Bütün değerlerin 0.70'in üzerinde olduğu ve 0.785-0.932 aralığında olduğu belirlenmiştir (Tablo 3).

Tablo 3. Ölçek Puanlarının Cronbach Alfa Değerleri

Ölçek alt boyutları	Hemşirelik	Ebelik	Toplam
	Cronbach alfa	Cronbach alfa	Cronbach alfa
Şiddetli ağrı alt boyutu	0.876	0.859	0.871
Hafif ağrı alt boyutu	0.829	0.785	0.802
Tıbbi ağrı alt boyutu	0.855	0.815	0.844
Toplam	0.932	0.914	0.927

Katılımcıların yaşları ile şiddetli ağrı alt boyutu puan ortalamaları arasında negatif yönde çok güçlü bir ilişki ($r=-0.08$, $p<0.05$), toplam ölçek puanı ortalamaları arasında ise negatif yönde güçlü bir ilişki ($r=-0.07$, $p<0.05$) olduğu belirlenmiştir. Cinsiyet değişkeninin sırasıyla şiddetli ağrı korkusu, hafif ağrı korkusu, tıbbi ağrı korkusu ve toplam ağrı korkusu puanları ile arasında negatif yönde çok zayıf ilişki ($r=-0.17$; $r=-0.11$; $r=-0.16$; $r=-0.17$, $p<0.05$) olduğu görülmüştür. Katılımcıların diğer demografik özelliklerine bakıldığında yalnızca bir hastalığa sahip olma değişkeni ile tıbbi ağrı korkusu alt boyutu arasında negatif yönde çok güçlü bir ilişki ($r=-0.08$, $p<0.05$) olduğu belirlenmiştir (Tablo 4).

Tablo 4. Katılımcıların Tanımlayıcı Ve Ağrı Deneyimleriyle İlgili Özelliklerinin Ağrı Korkusu III Ölçeği İle Korelasyonun Dağılımı

		Şiddetli ağrı alt boyutu	Hafif ağrı alt boyutu	Tıbbi ağrı alt boyutu	Toplam
Yaş	r*	-0,090	-0,047	-0,051	-0,073
	p	0,023**	0,242	0,196	0,048**
Cinsiyet	r	-0,177	-0,115	-0,162	-0,175
	p	0,000***	0,004***	0,000	0,000
Bölüm	r	0,034	-0,016	0,011	0,013
	p	0,396	0,684	0,791	0,751

Sınıf	r	0,013	0,024	0,054	0,034
	p	0,745	0,550	0,176	0,389
Bir hastalığa sahip olma durumu	r	-0,034	-0,047	-0,081	-0,062
	p	0,391	0,237	0,041**	0,122
Daha önce ameliyat olma durumu	r	0,001	-0,064	-0,031	-0,034
	p	0,977	0,109	0,433	0,392
Ailede kronik hastalık olma durumu	r	-0,048	-0,064	-0,063	-0,066
	p	0,228	0,109	0,114	0,098
Daha önce ailede ameliyat olmuş birey olma durumu	r	0,015	-0,009	-0,012	-0,001
	p	0,709	0,829	0,764	0,973

4. TARTIŞMA

Korku; biyolojik, psikolojik ve sosyal yönleriyle bir bütün olan insan için varoluş sürecinin önemli bir parçasıdır. Korkunun anlam bulmasını sağlayan diğer bir önemli unsur ise bireysel özellikler ve değerlerdir (17). Ağrı da tıpkı korku gibi bireysel özelliklere göre farklılık gösteren, karmaşık bilişsel ve duygusal süreçlerle ilgili bir deneyimdir (18). Ağrı korkusu ise ağrıya karşı artmış duyarlılık ve azalmış ağrı eşiği ile ilişkilendirilmiştir (19). Ağrı ve ağrı korkusu genellikle hastanede takip edilen bireylerden bahsedilirken akla gelmektedir (20; 21). Ancak bu çalışmada, geleceğin sağlık çalışanları olarak hastanelerde uygulamalara çıkan hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin ağrı korkularını etkileyen faktörlerin incelenmesi amaçlanmıştır.

Çalışmada, katılımcıların hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin AKÖ-III toplam puan ve şiddetli ağrı alt boyutu puan ortalamalarının orta düzey üzerinde olduğu ve tüm ölçek puanları arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Aynı tüm örneklem grubunun da AKÖ-III toplam puan ortalamalarının orta düzey üzerinde olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmada sağlık eğitimi almanın ağrı korkusunu azaltan bir etkisi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ünver ve Turan'ın (2018), Dığın ve ark. (2023) ve Yıldız ve ark. (2023) öğrencilerle yaptıkları çalışmalarda da benzer sonuçlar olduğu görülmüştür (6,22,23). Literatürle görülen bu paralelliğin örneklem gruplarının benzer olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Hasta bireylerle yapılan çalışmalarda ise hastaların ağrı korkusu ölçeği toplam puan ve alt boyut puan ortalamalarının orta ve daha düşük seviye olduğu görülmüştür (20,24). Literatürle görülen bu farkın araştırmamızdaki katılımcıların sağlık eğitimi almalarından ve ağrı konusunda teorik bilgiye sahip olmalarından kaynaklanıyor olabileceği düşünülmektedir.

Çalışmada, katılımcıların yaşları arttıkça şiddetli ağrı alt boyutu puan ortalamalarının ($r=-0.08$, $p<0.05$) ve toplam ölçek puanı ortalamalarının azaldığı ($r=-0.07$, $p<0.05$) negatif yönde bir ilişki bulunurken diğer alt boyutlarla anlamlı bir ilişki olmadığı ($p>0.05$) bulunmuştur. Alan yazında öğrencilerle yapılan diğer çalışmalarda da benzer sonuçlar olduğu görülmektedir (16,22,23). Tiryaki ve ark. (2022) çalışmasında ve George ve ark. (2009) hasta bireylerle yaptıkları çalışmalarda yaş ile ölçek puanları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür (19,24). Bu çalışmanın, yaş değişkeni açısından literatüre kısmen benzerlik gösterdiği ve yaş değişkeninin bütün örneklem grupları için belirleyici bir değişken olmayacağı sonucuna varılmıştır.

Literatürde, kadınların erkeklerden daha fazla ağrı yaşadıklarını (25,26), ağrı hassasiyetinin kadınlarda daha yüksek olduğunu (27, 28) ve ağrı korkularının daha yüksek (20,24,28) olduğunu gösteren çalışmalarla birlikte, hem hasta (16) hem de sağlıklı (22) örneklem grupları ile yapılan çalışmalarda cinsiyet ile ağrı korkusu arasında anlamlı ilişki bulunmayan çalışmalar da yer almaktadır. Çalışmamızda tüm ağrı korkusu puan ortalamaları ile cinsiyet arasında negatif yönde çok zayıf ilişki olduğu bulunmuştur ($R=-0.175-0.115$, $p<0.05$). Ancak korelasyon değerinin 0.00-.019 arasında olması bazı kaynaklarda "istatistiksel olarak ilişki yok" olarak yorumlanmaktadır (29). Bu nedenle bizim çalışmamızda da cinsiyet ile ölçek puanları arasında istatistiksel bir anlamlılık olmadığı söylenebilir. Hemşirelik öğrencileri ile yapılan çalışmada ise, şiddetli ağrı alt boyutu, tıbbi

ağrı alt boyutu ve AKÖ-III toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (24). Literatürde bizim çalışmamızla benzer ve farklı sonuçlar olduğu görülmektedir. Cinsiyet değişkeninin, ağrı korkusu üzerindeki rolünü değerlendirmek için daha fazla çalışma yapılması önerilmektedir.

Çalışmamızda, öğrencilerin ortalama ölçek puanları arasındaki farkın bölüm ve sınıf bazlı karşılaştırılmasında, aradaki farkların tüm ölçek puanları için anlamsız olduğu ($p>0.05$) belirlenmiştir. Hemşirelik bölümü öğrencileri ile yapılan çalışmada, sınıflar arasındaki ortalama puan farklarının anlamsız olduğu görülmüştür (3). Hemşirelik ve ebelik öğrencileri ile yapılan bir diğer çalışmada ise bölümler arası ortalama puan farklarının anlamsız, sınıflar arası anlamlılığa bakıldığında ise sadece Tıbbi Ağrı alt boyutu ortalama puanları arasındaki farkın anlamlı olduğu görülmektedir (22). Tüm üniversite öğrencilerini kapsayan bir çalışmada ise üniversite yılı ile ölçek puan ortalamaları arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı görülmüştür. Çalışmamız bu değişkenler yönünden literatürle paralellik göstermektedir.

Bu çalışmada, katılımcılar herhangi bir hastalığı olma, daha önce ameliyat olma, ailesinde kronik hastalık öyküsünün olma ve ailesinde ameliyat olan birey olma özellikleri yönünden de değerlendirilmiştir. Katılımcıların bu özellikleri ile ağrı korkusu ölçeği ortalama puanları arasında herhangi bir ilişki olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Literatürde öğrencilerle yapılan çalışmalarda (3,22) ve hastalarla yapılan çalışmalarda (24) kronik hastalıklarının olması ile ölçek puanları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür. Çalışmamız literatürle benzerlik göstermekte olup özgeçmiş ve soy geçmişte hastalık öyküsü bulunma durumunun ağrı korkusu üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olmadığı sonucuna varılmıştır.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmamız sonucunda ağrı korkusu ile bölüm, sınıf, daha önce ameliyat olma, ailede kronik hastalık öyküsü olma ve ailede ameliyat öyküsü olma özellikleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır. Cinsiyet değişkeninin ise çok düşük bir ilişkiye sahip olduğu, yaşın ise şiddetli ağrı alt boyutu ve AKÖ-III toplam puan ortalaması ile anlamlı bir ilişki gösterdiği belirlenmiştir. Ancak öğrencilerin hem bölüm bazlı hem de tüm grupta şiddetli ağrı korkusu ile toplam ölçek ortalamasının orta ve üzerinde, diğer alt boyutların ise ortalamaya yakın değerlerde olduğu bulunmuştur. Bu sonuçlar dikkate alındığında ağrı korkusunun az olmadığı görülmektedir. Ağrı korkusunun daha az seviyelere indirilebilmesi için öğrencilere verilen ağrı eğitimlerinin artırılması, farklı eğitim teknikleri ile eğitimlerin zenginleştirilmesi, gelecekteki çalışmalarda ağrı korkusunu değerlendirmek için niteliksek araştırmaların yapılması önerilmektedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın evreninin bir üniversitenin sağlık bilimler fakültesi ile sınırlı kalması, farklı öğrenci gruplarına ulaşamaması ve tekrarlı değerlendirmelerin yapılamaması araştırmanın sınırlılıklarını oluşturmaktadır.

Finansal Kaynak

Bu araştırmanın yürütülmesi sırasında, herhangi bir kurum veya kuruluştan maddi ve/veya manevi hiçbir destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması

Bu çalışma ile ilgili olarak yazarların ve/veya aile bireylerinin çıkar çatışması söz konusu değildir.

KAYNAKÇA

1. Farrell M. (2017). Pain Management. Farrell M. (Ed.), *Smeltzer & Bare's Textbook of Medical-Surgical Nursing (Cilt.1-2)* içinde (s. 202-229), Philadelphia: Wolters Kluwer.

2. Drew D. (2018). Pain Manangement. Hinkle JL, Cheever KH (Eds.), *Brunner & Suddarth's Textbook of Medical-Surgical Nursing (14.bs)* içinde (s. 224-250), Philadelphia: Wolters Kluwer.
3. Kılıçarslan F. (2019). Hemşirelik Öğrencilerinin Ağrı İnançları Ve Ağrı Korkuları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Akademik Arşiv Sistemi. Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Ankara.
4. Vambheim SM, Qien RA. (2017). Sex differences in fear of pain: item-level analysis of the Fear of Pain Questionnaire III. *Journal of Pain Research*,10, 825–831.
5. Türk Dil Kurumu. <https://sozluk.gov.tr/>
6. Ünver S, Turan FN. (2018). Ağrı Korkusu Ölçeği-III'ün Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Agri*, 30(1):18-27. doi: 10.5505/agri.2017.62681.
7. McNeil DW, Rainwater AJ. (1998). Development of the Fear of Pain Questionnaire—III. *Journal of Behavioral Medicine*, Vol. 21, No. 4.
8. Archer KR, Seebach CL, Mathis SL, Riley LH, Wegener ST. (2014). Early postoperative fear of movement predicts pain, disability, and physical health six months after spinal surgery for degenerative conditions. *The Spine Journal*, 14, 759–767. <https://doi.org/10.1016/j.spinee.2013.06.087> .
9. Mete Z, Avcı Işık S. (2020). Total Diz Protezi Ameliyatı Planlanan Hastaların Cerrahi Korku Düzeyleri ile Ameliyat Sonrası Ağrı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi. *Türkiye Klinikleri J Nurs Sci*. 2020;12(3):337-47. doi: 10.5336/nurses.2019-73129.
10. Tan Çelik F, Köçkar Ç. (2019). Bel Fıtığı Ameliyatı Olan Hastalarda Ağrı ve Korku-Kaçınma Davranışları. *SdÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 10(1):18-22.
11. Ay ZY, Çağlar F, Orun B, Uskun E.(2014). Hastaların ağız sağlığı, dental anksiyete düzeyleri ve olası belirleyicileri ile ilgili bildirimlerinin ölçek sonuçlarıyla tutarlılığı. *SDÜ Sağ Bil Der*,5(2):56–61.
12. Oğuzalp H, Pamuk AG, Öcal T. (2010). Günübirlilik Cerrahide Ebeveyn Anksiyetesinin ve Beklentilerinin Değerlendirilmesi. *Türk Anest Rean Der Dergisi*, 38(3):208-216.
13. Zale EL, Lange KL, Fields SA, Ditte JW. (2013). The relation between pain-related fear and disability: A meta-analysis. *J Pain*, 14(10): 1019–1030. doi:10.1016/j.jpain.2013.05.005.
14. Ay F, Alpar ŞE. (2010). Postoperatif ağrı ve hemşirelik uygulamaları. *Ağrı*, 22(1):21–9.
15. Keefe FJ, Rumble ME, Scipio CD, Giordano LA, Perri LM. (2004). Psychological aspects of persistent pain: current state of the science. *J Pain*, 5(4):195–211.
16. Yang Z.(2020). Identifying pain perceptual biases related to fear of pain and threat in a pain-free sample. *Eur J Pain*, 24:1084–1093. doi: 10.1002/ejp.1553.
17. Eren A. (2005). Korku kültürü, değer kültürü ve şiddet. *Aile ve Toplu*, 2 (9). ISSN: 1303-0256.
18. Bilsel BA, Durusoy E. Mutuş R. (2023). Ağrı ve Bellek. *IGUSABDER*, 19: 290-301.
19. George ZX, Hirsh AT. (2009). Psychologic influence on experimental pain sensitivity and clinical pain intensity for patients with shoulder pain. *The Journal of Pain*, 10(3): 293-299.
20. Yılmaz Eker P, Köksel P. (2023). Septorinoplasti olacak hastalara verilen eğitimin cerrahi anksiyete, ağrı korkusu, ağrı ve konfor düzeyi üzerine etkisinin incelenmesi: Randomize kontrollü çalışma. *GÜSBĐ*, 12(4): 1711 – 1721.
21. Turk DC, Robinson JP, Burwinkle T. (2004). Prevalence of foer of pain and activity in patients with fibromyalgia syndrome. *The Journal of Pain*, 5(9): 483-490.
22. Dıgın F, Mercan Y, Kiyat İ. (2023). Hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin ağrı korkusu ve etkileyen faktörler. *BANÜ Sağlık Bilimleri ve Araştırmaları Dergisi*, 5(3): 222-229. doi: 10.46413/boneyusbad.1279159.
23. Yıldız R, Yıldız Kızkın Z. (2023). Üniversite öğrencilerinin ağrı korkusu ve ağrıya bağlı engellilik durumlarının araştırılması. *JOHESAM*, 3: 54-58. ISSN:2757-6914. DOI: 10.29228/JOHESAM.25.
24. Tiryaki S, Göktaş S. (2022). Diz Artroskopisi Uygulanacak Hastalarda Ağrı Korkusunun Ağrı Şiddetine Etkisinin Değerlendirilmesi: Tanımlayıcı Araştırma. *Türkiye Klinikleri J Nurs Sci*,14(2):288-95. doi: 10.5336/nurses.2021-83726.
25. Thibodue MA, Welch PG, Katz J, AsmundsonGJG. (2013). Pain-related anxiety influences pain perception differently in men and women: A quantitative sensory test across thermal pain modalities. *Pain*, 154: 419-426.
26. Tan Çelik F, Köçkar Ç. (2019). Bel Fıtığı Ameliyatı Olan Hastalarda Ağrı ve Korku-Kaçınma Davranışları. *SDÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 10(1): 18-22. doi: 10.22312/sdusbed.455785
27. Frot M, Feine SJ, Bushnell MC. (2004). Sex differences in pain perception and anxiety. A psychophysical study with topical capsaicin. *Pain*,108: 230–236. doi:10.1016/j.pain.2003.11.017.
28. Hirsh AT, George SZ, Bialosky JE, Robinson ME. (2008). Fear of Pain, Pain Catastrophizing, and Acute Pain Perception: Relative Prediction and Timing of Assessment. *The Journal of Pain*, 9(9): 806-812. doi:10.1016/j.jpain.2008.03.012.
29. Coşansu G. (2014). Verilerin analizi ve yorumlanması. Erdoğan S, Nahcivan N &Esin MN (Eds). Hemşirelikte araştırma: süreç, uygulama ve kritik (2. baskı, s. 235-280). Nobel Tıp Kitabevi.